

srednjem v. Vještina rukovanja ovim oružjem sačuvala se u sklopu vještine kobudo, a vježba se najčešće u karate klubovima u Japanu i drugdje u svijetu.

Tonković, Marija (1959), reprezentativka u košarci; članica KK Voždovac (Beograd), zaslužna sportašica Jugoslavije. Članica ekipe koja je na OI 1980 i na PE 1980 osvojila brončane medalje.

Tonković-Cuvaj, Zlata (1906), reprezentativka u hazeni, članica HSK Concordia (Zagreb) GSK Marsonija i SK Viktorija (Slavonski Brod). Nastupila na PS 1930 u Pragu (II mjesto) i 1934 u Londonu (I mjesto).

Tonković-Pavičić, Ivka (1908–61), reprezentativka u hazeni, članica HSK Concordia (Zagreb). Nastupila na PS 1930 u Pragu (II mjesto) i 1934 u Londonu (I mjesto).

tonus mišića, osnovni stupanj kontrakcije skeletnog mišića u mirovanju; služi održavanju zauzetih položaja tijela u odnosu na silu zemljine teže. T.m. u skeletnim mišićima održavaju nervni impulsi koji dolaze iz ledne moždine. Ove impulse kontroliraju dijelom impulsi koji dolaze iz mozga, a dijelom impulsi što potječu iz mišićnih vretena, koji se nalaze u samom mišiću. T.m. može biti pojačan (hipertonija) ili oslabljen (hipotonija).

Toomey, William - Bill (1939), reprezentativac SAD u atletici. Na OI 1968 osvojio je zlatnu medalju u desetboju (8193 b.). U istoj disciplini pobijedio je na Panameričkim igrama 1967. God. 1969 premašio je SR u desetboju sa 8417 b.

top, šah: teška figura koja se u početnom položaju nalazi između skakača i ruba šah ploče; kreće se po horizontalama (redovima) i vertikalama (linijama).

top-spin (engl.), 1) golf: gornje zavrtanje, ekscentrično udarena loptica iznad njenog težišta; time se dobiva okretanje oko horizontalne osi i istovremeno Magnusova sila skretanja na niže; loptica se naglo obrušava u letu; 2) stolni tenis: napadački udarac kod kojega loptica dobiva vrlo jaku rotaciju ravno prema naprijed; zamah počinje nisko, a pokret se izvodi tijelom, rukom i zglobovima šake od dolje prema gore i prema naprijed. Kod odskoka na stolu, loptica zbog rotacije naglo dobiva na ubrzanju, ali je luk odskoka niži nego pri ravnom udarcu, pa stoga loptica brže pada; 3) tenis: način udaranja lopte reketom odzdo nagore u najvišoj točki odskoka; jaka rotacija u prednjem smjeru, kod koje lopta nakon odskoka dobiva ubrzanje i ima nižu putanju.

top-ležina (engl. top-weight), konjički sport: najveća težina koju jedan konj nosi u hendi-kepu-utrci; u prenesenom smislu: konji koji u utrkama nose visoke terete zbog penaltiteta, tj. dobri konji.

Toper, Tvornica konfekcije u Celju; između ostalih proizvoda izrađuje i odjeću za skija-nje i tenis.

Toplak, Ivan (1931), viši sp. trener za nogomet, savezni nogometni trener NSJ. Igrao nogomet u NK BRANIK (Maribor), NK Odred (Ljubljana) i FK Crvena zvezda (Beograd). Bio je trener FK Crvena zvezda, Clippers (San Francisco), reprezentacije Jugoslavije (1971–74), San Jor Gartuquarks (SAD) i savezni kapetan. Predavač za nogomet u Saveznoj prednjačko-trenerskoj školi (1961–65) i na tečajevima za nogometne trenere u organizaciji Fakulteta za fizičko vaspitanje u Beogradu. Fakulteta za fizičku kulturu u Sarajevu i Visoke škole za tjelesnu kulturu u Ljubljani. Napisao: *Taktika fudbala*, Beograd 1972 (I izd.) i 1977 (II izd.).

topovska konačnica, šah: završna faza partije u kojoj se na ploči, uz kraljeve i pješake, nalaze još samo topovi.

topping (engl.), golf: vrsta lošeg udarca, ako je loptica udarena iznad njenog težišta; to dovodi do kotrljanja loptice po zemlji, umjesto da leti zrakom.

toranj, 1) alpinizam: kamen u obliku vertikalnog šiljka, zuba, igle ili prsta, obično u planinskom grebenu visokog gorja, gdje se često javlja u nizu; težak, ali atraktivan penjački zadatak (npr. Zupci u Durmitoru, Aiguille du Midi u skupini Mont Blanca i dr.); 2) skijaški skokovi: drveni ili betonski objekt uz skakaonicu za bodovne suce i ostale članove sudačke komisije, opremljen semaforom za objavljivanje dužine skoka ili leta i broja dodijeljenih b.; 3) skokovi u vodu: čvrsta armirano-betonska, metalna ili drvena građevina s platformama na vis. od 5, 7,5 i 10 m koje služe kao zaletiste; duž. platformi je 6 m, a šir. 2 m.

Torbar, Josip (1824–1900), prirodoslovac, teolog, ravnatelj zagrebačke Reakle i predsjednik JAZU; planinar. Suosnivač Hrvatskog planinarskog društva (1874), njegov predsjednik 1876–78 i 1883–93. Raspravu »O uzlažu na planine« objavio je 1865 u zagrebačkom časopisu Književnik.

torero (španj.), borbe s bikovima: borac, član ekipe koji u areni pred bikom izvodi spektakularna propuštanja, igrom svog crvenog ogrtača (cape).

tori (jap.; onaj koji daje), džudo napadač, natjecatelj koji u toku borbe izvodi bacanje ili neki drugi zahvat.

Torricelli, Angelo (1869–1945), tal. učitelj mačevanja; trenirao mnoge najbolje mačevaoce u Jugoslaviji (F. Frölich S. Singer, T. Ladany, A. Orosz, Beška Aleini i Lili Schreger).

toril (španj.), borbe s bikovima: vrata kroz koja utrčava bik u arenu.

Torilić, Živorad (1934), izvanredni profesor Fakulteta za fizičku kulturu u Sarajevu, 1971 obranio doktorsku disertaciju s »Usporedna studija zglobne pokretljivosti vrhunskih gimnastičara normalne populacije«. Bio je predsjednik DTO Partizan i Gimnastičkog kluba Bosna u Sarajevu. Napisao: *Priručni udžbenik fizičkog vaspitanja za srednje škole*, Sarajevo 1978.

Tomado, jedrenje: višetrupac, katamaran za dva člana posade; duž. 6,1 m, šir. 3,05 m, površina jedara 21,5 m², tež. 127–145 kg; jedri bez spinakera. Prvi put u programu OI 1976. Oznaka: koso slovo T na dva jarbola.

Török, Ferenc (1935), mađ. reprezentativac u suvremenom petboju, član kluba Honved (Budimpešta). Na OI 1964 osvojio je zlatnu medalju u pojedinačnoj konkurenciji. Član je ekipe koja je na OI osvojila prvo mjesto. Isti uspjeh postigao je kao član ekipe na PS 1963 te 1965–67. Srebrne medalje osvojio je kao član ekipe na PS 1961–62 i 1963 u pojedinačnoj konkurenciji. Brončane medalje osvojio je u pojedinačnoj konkurenciji na PS 1962, 1965 i 1966.

Toroman, Miloljub (1914–77), društveno-politički radnik i organizator konjičkog sporta. Bio je osnivač i predsjednik KK »Milenko Nikšić« u Čačku, dugogodišnji predsjednik KK »Veljko Dugošević« u Požarevcu te predsjednik Konjičkog saveza Srbije i potpredsjednik Konjičkog saveza Jugoslavije. Zaslužan za osnivanje i afirmaciju Ljubičevskih konjičkih igara.

Toromanović, Husnija (1924), službenik, sportaš, i sp. radnik. Bio je predsjednik FK Krajina u Cazinu (1952–55), Sreskog

TORANJ (alpinizam)

Borba TONFOM

šahovskog odbora Bihac (1955–64), Saveza organizacija za fizičku kulturu sreza Bihac (1956–65) i istoimene organizacije u općini Bihac (1967–73) te NK Jedinstvo (1972–77). Jedan je od organizatora sletova Bratstvo-jedinstvo. Dobitnik Majske nagrade Saveza organizacija za fizičku kulturu BiH (1965).

Torti-Veinović, Mara (1944), službenica; reprezentativka u rukometu sa 130 nastupa, članica RK Lokomotiva (Zagreb) i RK Dalmatada (Split), zaslužna sportašica Jugoslavije. Na PS 1965 i 1971 članica ekipe koja je osvojila srebrne medalje i na PS 1973 zlatnu medalju. Dobitnica Republičke nagrade za fizičku kulturu za životno djelo SRH (1980).

toss (engl.), tenis: a) ždrebanje reketom prije početka susreta, kako bi igrači odredili tko će prvi servirati, odn. na kojoj strani će koji od njih početi susret; b) bacanje lopte rukom uvis pri serviranju.

Toš, Stanko (1914–81), profesor; sp. radnik u odbojci i rukometu. Bio je 25. god. predsjednik, a zatim počasni predsjednik Rukometnog saveza Slovenije i član Predsjedništva Rukometnog saveza Jugoslavije. Dobitnik brojnih nagrada i priznanja za društvenu djelatnost u sportu, među ostalima i Zlatne značke SFJK.

Tot, Bora (1907–1980), mađ. šah. majstor; sudjelovao na nac. amaterskom turniru u Somboru (1933) i postao šah. majstor. Poslije II svj. rata sudjeluje na osam PJ; naj-